

महर्षिवाल्मीकिसंस्कृतविश्वविद्यालयः, मौनधारा (मून्दडी), कपिष्ठलम् (कैथल)

कक्षा - आचार्यः

विषयः - ज्योतिषम्

ज्योतिष अध्ययन के उद्देश्य

1. कालविज्ञान की भारतीय विधा से छात्रों को अवगत कराना ।
2. ज्योतिष परम्परा एवं खगोल ज्ञान की प्राप्ति ।
3. ग्रहों, राशियों एवं नक्षत्रों का विस्तृत ज्ञान कराना ।
4. मुहूर्तज्ञान एवं पञ्चाङ्गनिर्माण ।
5. जन्मकुण्डली निर्माण के वैज्ञानिक एवं सामाजिक पक्ष के प्रतिष्ठापन के लिए ।
6. लक्षण, स्वप्न, शकुन, स्वरादि के वैज्ञानिक पक्षों का परिज्ञान ।
7. पुरुषार्थ आधारित कर्म एवं भाग्य का निर्धारण ।
8. कर्मपरिपाक आधारित पूर्व जन्म एवं पुनर्जन्म की अवधारणा की स्पष्टता हेतु ।
9. ऐहिक यश एवं पारलौकिक सद्वति की प्राप्ति हेतु ।

कक्षा - आचार्यः
विषयः - ज्योतिषम्
फलितज्योतिषम् (भाग-01)

सत्रम् : प्रथमम्

पत्रम् : द्वितीयम्

कूटाङ्कः	प्रश्नपत्र-क्रमाङ्कः	एककम्	पाठ्यग्रन्थः - भारतीयकुण्डलीविज्ञानम्	पूर्णाङ्कः	अवधि:	श्रेयोङ्कः
AC(J)-1.2	2		पाठ्यांशः - प्रथमद्वितीयभागौ	१००	१० होरा:	६
		१	पञ्चाङ्गपरिचयतः चालनपर्यन्तम्।	१६	१५ होरा:	१
		२	ग्रहस्पष्टीकरणतः विशेषकबलसाधनपर्यन्तम्।	१६	१५ होरा:	१
		३	षड्वर्गविचारः (होरा-द्रेष्काण-सप्तमांश-नवमांश-द्वादशांश-त्रिशांशाः) नैसर्गिक-तात्कालिक-पञ्चधाग्रहमैत्रीचक्रम्, सप्तवर्गविचारः, रेखाष्टकविचारः, अवस्थात्रयविचारः, सूर्योदिग्रहाणां अष्टकवर्गनिरूपणम्।	१६	१५ होरा:	१
		४	मध्यमायुः साधनम्, स्पष्टायुर्दायसाधनम्, स्पष्टायुश्चक्रमः, ग्रहाणामुच्चनीचविभागः ग्रहाणामुच्चरश्मिसाधनम्।	१६	१५ होरा:	१
		५	विशेषतरीदशासाधनम्, अन्तर्दर्शासाधनम्, अष्टेतरीदशासाधनम्, योगिनीदशासाधनम्, प्रत्यन्तरदशासाधनम्, कारकविचारः, (चरस्थिरकारकः) कारकांशलग्नम्, ग्रहाणां विभिन्नावस्थाः, पारिजातादिवर्गविचारः, सारिणीद्वारा लग्नसाधनम्।	१६	१५ होरा:	१
		६	आन्तरिकमूल्याङ्कनम् १. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् २. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या ३. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च ४. उपस्थितिः $75\% = 01 \text{ अङ्कः}$ $76\%-80\% = 02 \text{ अङ्कौ}$ $81\%-85\% = 03 \text{ अङ्कः}$ $86\%-90\% = 04 \text{ अङ्कः}$ $91\% \text{ तः अधिकम्} = 05 \text{ अङ्कः।}$	२०	१५ होरा:	१

सहायकपुस्तकानि :-

- भारतीयकुण्डलीविज्ञानम्-मीठालाल हिमतराम ओझा, देवर्षि प्रकाशन, वाराणसी।
- भारतीयज्योतिषम्-शिवनाथ झारखण्डी, उत्तरप्रदेश हिन्दी संस्थान, लखनऊ।
- विद्यापीठपञ्चाङ्गम्- श्रीलालबहादुरशास्त्रियसंस्कृतविद्यापीठम्, नवदेहली।
- संस्कृत साहित्य का बृहद् इतिहास (ज्योतिष खण्ड) – उत्तरप्रदेश संस्कृत संस्थान, लखनऊ
- भारतीय कुण्डली विज्ञान – डॉ. सुरकान्त झा, चौखम्बा संस्कृत सीरिज ऑफिस, वाराणसी
- ज्योतिष-बोध एवं भारतीय कुण्डली विज्ञान – पं. कमलाकान्त ठाकुर, भारतीय विद्या प्रकाशन, नई दिल्ली
- कुण्डली दर्पण – रमेशचन्द्र शुक्ल, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
- भोजराज पञ्चाङ्ग – राष्ट्रीय संस्कृत संस्थान, भोपाल परिसर (म. प्र.)
- भारतीय ज्योतिष – नेमिचन्द्र शास्त्री, भारतीय ज्ञानपीठ, लोदी रोड, नई दिल्ली

कक्षा - आचार्यः
विषयः - ज्योतिषम्
फलितज्योतिषम् (भाग-02)

सत्रम् : प्रथमम्

पत्रम् : तृतीयम्

कूटाङ्कः	प्रश्नपत्र-क्रमाङ्कः	एककम्	पाठ्यग्रन्थः- फलदीपिका	पूर्णाङ्कः	अवधि:	श्रेयोङ्कः	
AC(J)-1.3	3		पाठ्यांशः - ०१-१४ अध्यायाः	१००	१० होरा:	६	
	१		प्रथम-द्वितीयाऽध्यायौ	१६	१५ होरा:	१	
	२		तृतीय-चतुर्थ-पञ्चमाऽध्यायाः	१६	१५ होरा:	१	
	३		षष्ठ-सप्तम-अष्टमाऽध्यायाः	१६	१५ होरा:	१	
	४		नवम- दशम-एकादशाऽध्यायाः	१६	१५ होरा:	१	
	५		द्वादश- त्रयोदश-चतुर्दशाऽध्यायाः	१६	१५ होरा:	१	
	६		आन्तरिकमूल्याङ्कनम् १.आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् २.शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या ३.शिक्षणस्रोतस्यामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च ४.उपस्थितिः	अङ्कः ०५ अङ्कः ०५ अङ्कः ०५ अङ्कः ०५	२०	१५ होरा:	१
			७५% = ०१ अङ्कः ७६%-८०% = ०२ अङ्कौ ८१%-८५% = ०३ अङ्कः ८६%-९०% = ०४ अङ्कः ९१% तः अधिकम् = ०५ अङ्कः।				

सहायकपुस्तकानि :-

1. फलदीपिका – डॉ. हरिशंकर पाठक, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
2. फलदीपिका – गोपेश कुमार ओझा, मोती लाल बनारसी दास, नई दिल्ली
3. फलदीपिका – डॉ. सुशील अग्रवाल, अग्रवाल पब्लिसर्स, नई दिल्ली
4. फलदीपिका – डॉ. सुरेश चन्द्र मिश्र, रंजन पब्लिकेशन्स, दिल्ली
5. सरलज्योतिष फलदीपिका – भृगुनाथ मिश्र, रणधीर प्रकाशन, दिल्ली
6. संस्कृत वाङ्मय का बृहद् इतिहास (ज्योतिष खण्ड) – उत्तर प्रदेश संस्कृत संस्थान, लखनऊ

कक्षा - आचार्यः
विषयः - ज्योतिषम्
फलितज्योतिषम् (भाग-03)

सत्रम् : प्रथमम्

पत्रम् : चतुर्थम्

कूटाङ्कः	प्रश्नपत्र-क्रमाङ्कः	एकम्	पाठ्यग्रन्थः - लघुपाराशरी / भावकुतूहलम्	पूर्णाङ्कः	अवधि:	त्रियोडङ्कः
AC(J)- 1. 4	4		पाठ्यांशः - संज्ञाध्यायतः मिश्रफलाध्यायपर्यन्तम्।	१००	१० होरा:	६
		१	संज्ञाध्यायः, भावाध्यायः।	१६	१५ होरा:	१
		२	राजयोगाध्यायः, आयुर्दायाध्यायः।	१६	१५ होरा:	१
		३	दशाफलाध्यायः, मिश्रफलाध्यायः।	१६	१५ होरा:	१
		४	भावकुतूहलम्, भावफलकथनाध्यायः, तन्वादिभावविचाराध्यायः, रव्यादिभावपदार्थकथनाध्यायः, योगाध्यायः, स्त्रीजातकाध्यायः।	१६	१५ होरा:	१
		५	दशाविचाराध्यायः, दशाफलाध्यायः, अन्तर्दशाफलाध्यायः, प्रत्यन्तर्दशाफलाध्यायः, दुष्टग्रहशान्त्यर्थदानजाध्यायः।	१६	१५ होरा:	१
		६	आन्तरिकमूल्याङ्कनम् १. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् २. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या ३. शिक्षणस्रोतस्सामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च ४. उपस्थितिः $75\% = 01 \text{ अङ्कः}$ $76\%-80\% = 02 \text{ अङ्कौ}$ $81\%-85\% = 03 \text{ अङ्कः}$ $86\%-90\% = 04 \text{ अङ्कः}$ $91\% \text{ तः अधिकम्} = 05 \text{ अङ्कः।}$	२०	१५ होरा:	१

सहायकपुस्तकानि :-

- उडुदाय प्रदीप – मुकुन्द वल्लभ शर्मा, मोती लाल बनारसी दास, नई दिल्ली
- लघुपाराशरी-मध्यपाराशरी – श्री हेमन्त कुमार, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
- लघुपाराशरी-मध्यपाराशरी – डॉ. सुरकान्त झा, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
- लघुपाराशरी (सिद्धान्तभाष्य) – डॉ. रत्नलाल, सत्यम पब्लिशिंग हाऊस, नई दिल्ली
- लघुपाराशरी एवं मध्यपाराशरी – केदारदत्त जोशी, मोतीलाल बनारसीदास, नई दिल्ली
- लघुपाराशरी भाष्य – दीवान रामचन्द्र कपूर, मोतीलाल बनारसीदास, नई दिल्ली
- लघुपाराशरी सिद्धान्त – एस. जी. खोत, मोतीलाल बनारसीदास, नई दिल्ली
- लघुपाराशरी – प्रो. मदनमोहन पाठक, भारतीय विद्या प्रकाशन, नई दिल्ली
- लघुपाराशरी एवं मध्यपाराशरी – आचार्य कमलाकान्त शुक्ल, सम्पूर्णनन्द संस्कृत वि. वि. वाराणसी
- संस्कृत वाङ्मय का बृहद् इतिहास (ज्योतिष खण्ड) – उत्तर प्रदेश संस्कृत संस्थान, लखनऊ

कक्षा - आचार्यः
विषयः - ज्योतिषम्
संहिताज्योतिषम् (भाग-01)

सत्रम् : प्रथमम्

पत्रम् : पञ्चमम्

कूटाङ्कः	प्रश्नपत्र-क्रमाङ्कः	एककम्	पाठ्यग्रन्थः - बृहत्संहिता	पूर्णाङ्कः	अवधि:	श्रेयोङ्कः
AC(J)-1.5	5		पाठ्यांशः- आदितोऽगस्त्यचाराध्यायपर्यन्तम्।	१००	१० होरा:	६
		१	उपनयनाध्यायः, सांवत्सरसूत्राध्यायः, आदित्यचाराध्यायः।	१६	१५ होरा:	१
		२	चन्द्रचाराध्यायः, राहुचाराध्यायः, भौमचाराध्यायः।	१६	१५ होरा:	१
		३	बुधचाराध्यायः, बृहस्पतिचाराध्यायः।	१६	१५ होरा:	१
		४	शुक्रचाराध्यायः, शनैश्चरचाराध्यायः।	१६	१५ होरा:	१
		५	केतुचाराध्यायोऽगस्त्यचाराध्यायश्च।	१६	१५ होरा:	१
	६	आन्तरिकमूल्याङ्कनम् १.आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् २.शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या ३.शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च ४.उपस्थितिः	अङ्कः ०५ अङ्कः ०५ अङ्कः ०५ अङ्कः ०५	२०	१५ होरा:	१
७५% = ०१ अङ्कः ७६%-८०% = ०२ अङ्कौ ८१%-८५% = ०३ अङ्कः ८६%-९०% = ०४ अङ्कः ९१% तः अधिकम् = ०५ अङ्कः।						

सहायकपुस्तकानि :-

1. बृहत्संहिता – अच्युतानन्द झा, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
2. बृहत्संहिता – भट्टात्पली टीका, अच्युतानन्द झा, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
3. बृहत्संहिता – नवैदेश्वर तिवारी, भारतीय विद्या प्रकाशन, नई दिल्ली
4. संस्कृत वाङ्य का बृहद् इतिहास (ज्योतिष खण्ड) – बलदेव उपाध्याय, उत्तर प्रदेश संस्कृत संस्थान, लखनऊ
5. बृहत्संहिता – डॉ. संगीता सिंह विद्यालङ्कार, सत्यम पब्लिशिंग हाऊस, नई दिल्ली

कक्षा - आचार्यः
विषयः - ज्योतिषम्
फलितज्योतिषम् (भाग-04)

सत्रम् : द्वितीयम्

पत्रम् : द्वितीयम्

कूटाङ्कः	प्रश्नपत्र-क्रमाङ्कः	एककम्	पाठ्यग्रन्थः - भारतीयकुण्डलीविज्ञानम्	पूर्णाङ्कः	अवधि:	श्रेयोङ्कः
AC(J) -2.2	2		पाठ्यांशः - तृतीयचतुर्थभागौ	१००	१० होरा:	६
		१	वर्षप्रवेशसाधनतः ग्रहाणामुच्चनीचविचारपर्यन्तम् ।	१६	१५ होरा:	१
		२	हदाचक्रतः दीपांशविचारपर्यन्तम् ।	१६	१५ होरा:	१
		३	षोडशयोगानां नामानि इत्यारभ्य अन्ययोगानां साधारणपरिचयपर्यन्तम् ।	१६	१५ होरा:	१
		४	सहमानयनतः मुद्दादशाचक्रपर्यन्तम् ।	१६	१५ होरा:	१
		५	पात्यंशदशासाधनतः सारिणीद्वाराविंशोत्तरीदशासाधनपर्यन्तम् ।	१६	१५ होरा:	१
		६	आन्तरिकमूल्याङ्कनम् १. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् २. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या ३. शिक्षणस्रोतस्सामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च ४. उपस्थितिः ७५% = ०१ अङ्कः ७६%-८०% = ०२ अङ्कौ ८१%-८५% = ०३ अङ्काः ८६%-९०% = ०४ अङ्काः ९१% तः अधिकम् = ०५ अङ्काः ।	अङ्कः ०५ अङ्कः ०५ अङ्कः ०५ अङ्कः ०५ २०	१५ होरा:	१

सहायकपुस्तकानि :-

1. भारतीयकुण्डलीविज्ञानम्-मीठालाल हिंमतराम ओझा, देवर्षि प्रकाशन, वाराणसी ।
2. भारतीयज्योतिषम्-शिवनाथ झारखण्डी, उत्तरप्रदेश हिन्दी संस्थान, लखनऊ ।
3. विद्यापीठपञ्चाङ्गम्- श्रीलालबहादुरशास्त्रियसंस्कृतविद्यापीठम्, नवदेहली ।
4. संस्कृत साहित्य का बृहद् इतिहास (ज्योतिष खण्ड) – उत्तरप्रदेश संस्कृत संस्थान, लखनऊ
5. भारतीय कुण्डली विज्ञान – डॉ. सुरकान्त झा, चौखम्बा संस्कृत सीरिज ऑफिस, वाराणसी
6. ज्योतिष-बोध एवं भारतीय कुण्डली विज्ञान – पं. कमलाकान्त ठाकुर, भारतीय विद्या प्रकाशन, नई दिल्ली
7. कुण्डली दर्पण – रमेशचन्द्र शुक्ल, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
8. भोजराज पञ्चाङ्ग – राष्ट्रिय संस्कृत संस्थान, भोपाल परिसर (म. प्र.)
9. भारतीय ज्योतिष – नेमिचन्द्र शास्त्री, भारतीय ज्ञानपीठ, लोदी रोड, नई दिल्ली

कक्षा - आचार्यः
विषयः - ज्योतिषम्
फलितज्योतिषम् (भाग -05)

सत्रम् : द्वितीयम्

पत्रम् : तृतीयम्

कूटाङ्कः	प्रश्नपत्र-क्रमाङ्कः	एककम्	पाठ्यग्रन्थः - फलदीपिका	पूर्णाङ्काः	अवधिः	श्रेयोङ्कः
AC(J) -2.3	3		पाठ्यांशः - 15-21 अध्यायाः	१००	१० होराः	६
		१	पञ्चदश-षोडशोऽध्यायौ।	१६	१५ होराः	१
		२	सप्तदश-अष्टादशोऽध्यायौ।	१६	१५ होराः	१
		३	नवदश-अध्यायः।	१६	१५ होराः	१
		४	विंशतितमोऽध्यायः।	१६	१५ होराः	१
		५	एकविंशतितमोऽध्यायः।	१६	१५ होराः	१
		६	आन्तरिकमूल्याङ्कनम् १. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् २. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्चार्य ३. शिक्षणस्रोतस्सामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च ४. उपस्थितिः $75\% = 01$ अङ्कः $76\%-80\% = 02$ अङ्कौ $81\%-85\% = 03$ अङ्काः $86\%-90\% = 04$ अङ्काः 91% तः अधिकम् = ०५ अङ्काः।	२०	१५ होराः	१

सहायकपुस्तकानि –

1. फलदीपिका – डॉ. हरिशंकर पाठक, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
2. फलदीपिका – गोपेश कुमार ओझा, मोती लाल बनारसी दास, नई दिल्ली
3. फलदीपिका – डॉ. सुशील अग्रवाल, अग्रवाल पब्लिसर्स, नई दिल्ली
4. फलदीपिका – डॉ. सुरेश चन्द्र मिश्र, रंजन पब्लिकेशनस, दिल्ली
5. सरलज्योतिष फलदीपिका – भृगुनाथ मिश्र, रणधीर प्रकाशन, दिल्ली
6. संस्कृत वाङ्मय का इतिहास (ज्योतिष खण्ड) – बलदेव उपाध्याय, उत्तर प्रदेश संस्कृत संस्थान, लखनऊ

कक्षा - आचार्य:
विषय: - ज्योतिषम्
स्वरशास्त्रम् (भाग-01)

सत्रम् : द्वितीयम्

पत्रम् : चतुर्थम्

कूटाङ्कः	प्रश्नपत्र-क्रमांकः	एककम्	पाठ्यग्रन्थः - नरपतिजयचर्यास्वरोदयः	पूर्णाङ्कः	अवधि:	श्रेयोऽङ्कः
AC(J)-2.4	4		पाठ्यांशः- आदितः वर्षशुभाशुभत्वज्ञानपर्यन्तम्	१००	१० होरा:	६
		१	शास्त्रसंग्रहाध्यायः, स्वरशास्त्रस्य प्रधानता, स्वरबलप्रशंसा, चतुरशीतिचक्राणि, यन्त्रमन्त्रौषधबलम्, ज्योतिषाङ्गम्, मात्रादिस्वराध्यायः (मात्रास्वरतः योगस्वरपर्यन्तम्)	१६	१५ होरा:	१
		२	द्वादशवार्षिकादिस्वराध्यायः (द्वादशवार्षिकस्वरतः सर्वतोभद्रचक्रपर्यन्तम्), द्वादशवार्षिक-अयन-ऋतु-मास-पक्ष-तिथि-घट्यादिस्वरा:	१६	१५ होरा:	१
		३	द्वादशाब्दादीनामन्तरोदयः बालाद्यवस्थाफलम्, तिथिवारनक्षत्रस्वरचक्रम्, दिक्स्वरचक्रम्, सर्वतोभद्रचक्रम्।	१६	१५ होरा:	१
		४	सामुद्रिकरहस्यं मानवनखशिखादिवर्णनम्, प्रमदालक्षणानि, शाशकपद्मिन्यादितुर्यपुष्पस्त्रीणां लक्षणानि ।	१६	१५ होरा:	१
		५	जातकाभरणोक्तराजयोगादिफलम्, ग्रन्थान्तरोक्तपुण्यादिरेखाफलम्, अन्यायरेखाफलम्, योगावली, वर्षशुभाशुभत्वज्ञानम्।	१६	१५ होरा:	१
		६	आन्तरिकमूल्याङ्कनम् १.आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् २.शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या ३.शिक्षणस्रोतस्सामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च ४.उपस्थितिः $75\% = 01 \text{ अङ्कः}$ $76\%-80\% = 02 \text{ अङ्कौ}$ $81\%-85\% = 03 \text{ अङ्कः}$ $86\%-90\% = 04 \text{ अङ्कः}$ $91\% \text{ तः अधिकम्} = 05 \text{ अङ्कः।}$	२०	१५ होरा:	१

सहायकप्रस्तकानि –

1. नरपतिजयचर्यास्वरोदयः – डॉ. सत्येन्द्र मिश्र, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
  2. नरपतिजयचर्यास्वरोदयः – पं. गणेशदत्त पाठक, चौखम्बा संस्कृत संस्थान, वाराणसी
  3. शिवस्वरोदयः – अभय कात्यायन, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
  4. शिवस्वरोदयः – पं. मिहिर चन्द्र, खेमराज श्री कृष्णदास प्रकाशन, बम्बई
  5. पञ्चस्वरा: – डॉ. सत्येन्द्र मिश्र, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
  6. सिद्धविद्या स्वरोदयविज्ञान – योगीराज यशपाल, रणधीर प्रकाशन, हरिद्वार
  7. स्वरोदय के चार रत्न – बाबा अनन्तराम दास, रणधीर प्रकाशन, हरिद्वार

कक्षा - आचार्यः
विषयः - ज्योतिषम्
संहिताज्योतिषम् (भाग-02)

सत्रम् : द्वितीयम्

पत्रम् : पञ्चमम्

कूटाङ्कः	प्रश्नपत्र- क्रमाङ्कः	एककम्	पाठ्यग्रन्थः - बृहत्संहिता	पूर्णाङ्कः	अवधि:	त्रेयोङ्कः
AC(J) -2.5	5		पाठ्यांशः - गर्भधारणाध्यायतः उल्का लक्षणाध्यायपर्यन्तम्	१००	१० होरा:	६
		१	गर्भलक्षणाध्यायः, प्रवर्षणाध्यायः।	१६	१५ होरा:	१
		२	रोहिणीयोगाध्यायः, स्वातियोगाध्यायः आषाढीयोगाध्यायश्च।	१६	१५ होरा:	१
		३	वातचक्राध्यायः, सद्योवर्षणाध्यायः, कुसुमलताध्यायः।	१६	१५ होरा:	१
		४	सन्ध्यालक्षण-दिग्दाहलक्षणाध्यायः, भूकम्पलक्षणाध्यायः उल्कालक्षणाध्यायश्च।	१६	१५ होरा:	१
		५	वास्तुविद्याविचारः, दकार्गलनिरूपणं पञ्चमहापुरुषलक्षणनिरूपणञ्च।	१६	१५ होरा:	१
	६	आन्तरिकमूल्याङ्कनम् १.आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् २.शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या ३.शिक्षणस्रोतस्सामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च ४.उपस्थितिः	अङ्कः: ०५ अङ्कः: ०५ अङ्कः: ०५ अङ्कः: ०५	२०	१५ होरा:	१
७५% = ०१ अङ्कः ७६%-८०% = ०२ अङ्कौ ८१%-८५% = ०३ अङ्कः ८६%-९०% = ०४ अङ्कः ९१% तः अधिकम् = ०५ अङ्कः।						

सहायकपुस्तकानि –

- बृहत्संहिता – अच्युतानन्द झा, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
- बृहत्संहिता – भट्टोत्पली टीका, अच्युतानन्द झा, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
- बृहत्संहिता – नवदेश्वर तिवारी, भारतीय विद्या प्रकाशन, नई दिल्ली
- संस्कृत वाङ्य का बृहद् इतिहास (ज्योतिष खण्ड) – उत्तर प्रदेश संस्कृत संस्थान, लखनऊ
- बृहत्संहिता – डॉ. संगीता सिंह विद्यालङ्कार, सत्यम पब्लिशिंग हाऊस, नई दिल्ली

कक्षा - आचार्यः
विषयः - ज्योतिषम्
सिद्धान्तज्योतिषम् (भाग-01)

सत्रम् : तृतीयम्

पत्रम् : द्वितीयम्

कूटाङ्कः	प्रश्नपत्र-क्रमाङ्कः	एकम्	पाठ्यग्रन्थः - सूर्यसिद्धान्तः	पूर्णाङ्कः	अवधि:	श्रेयोङ्कः
AC(J) -3.2	2		पाठ्यांशः - आदितः त्रिप्रश्नाधिकारपर्यन्तम्	१००	१० होरा:	६
		१	मध्यमाधिकारः- मङ्गलाचरणतः अवम-सावनपरिभाषापर्यन्तम्।	१६	१५ होरा:	१
		२	अहर्णानयनतः ग्रहपरमशरांशपर्यन्तम्।	१६	१५ होरा:	१
		३	स्पष्टाधिकारः- मध्यमस्पष्टग्रहयो भेदे कारणम् इत्यारभ्य स्फुटीकरणप्रशंसापर्यन्तम्।	१६	१५ होरा:	१
		४	ज्यापिण्डसाधनतः करणानिपर्यन्तम्।	१६	१५ होरा:	१
		५	त्रिप्रश्नाधिकारः- स्फुटदिग्ज्ञानम् इत्यारभ्य लग्नार्कभ्यामिष्ट-कालपर्यन्तम्।	१६	१५ होरा:	१
		६	आन्तरिकमूल्याङ्कनम् १.आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् २.शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्चा ३.शिक्षणस्रोतस्सामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च ४.उपस्थितिः $७५\% = ०१$ अड्कः $७६\%-८०\% = ०२$ अड्कौ $८१\%-८५\% = ०३$ अड्काः $८६\%-९०\% = ०४$ अड्काः ९१% तः अधिकम् = ०५ अड्काः।	२०	१५ होरा:	१

सहायकपुस्तकानि :-

1. सूर्यसिद्धान्त – प्रो. रामचन्द्र पाण्डेय, चौखम्भा सुरभारती प्रकाशन
2. सूर्यसिद्धान्त – पं. सत्यदेव शर्मा, चौखम्भा सुरभारती प्रकाशन
3. सूर्यसिद्धान्त – पं. माधवप्रसाद पुरोहित, चौखम्भा सुरभारती प्रकाशन
4. सूर्यसिद्धान्त – म. म. सुधाकर द्विवेदी, सम्पूर्णनन्द संस्कृत विश्वविद्यालय

कक्षा - आचार्यः
विषयः - ज्योतिषम्
फलितज्योतिषम् (भाग-06)

सत्रम् : तृतीयम्

पत्रम् : तृतीयम्

कूटाङ्कः	प्रश्नपत्र- क्रमाङ्कः	एककम्	पाठ्यग्रन्थः - जातकपारिजातः	पूर्णाङ्कः	अवधि:	श्रेयोङ्कः
AC(J) -3.3	3		पाठ्यांशः - 1-4 अध्यायाः	१००	१० होराः	६
		१	राशिशीलाध्यायः – राशीनां संज्ञा, कालपुरुषाङ्के राशिन्यासः, राशीनां स्वरूपम्, राशीनां विभिन्नसंज्ञाः, दशवर्गनिरूपणम्, पारिजातादिशर्वार्गः, भावानां नामानि, भावानां केन्द्रादिसंज्ञाः, राशीनां शुभाशुभभागाः ।	१६	१५ होराः	१
		२	ग्रहाणां स्वरूपगुणभेदाध्यायः- ग्रहाणां कालात्मकत्वादिनिरूपणम्, ग्रहाणामुपग्रहाः, कालाद्युपग्रहज्ञानचक्रम्, ग्रहाणां बाल्याद्यवस्थानिरूपणम्, ग्रहाणां रत्नानि, ग्रहाणां कक्षाप्रदर्शनम्, ग्रहाणां षड्बलसाधनम्, पञ्चधामैत्रीविचारः ।	१६	१५ होराः	१
		३	वियोनिजन्माध्यायः- वियोनिजन्मज्ञानप्रकारः, मिषेकविधिः, षट्कृतीबयोगाः, यमलादियोगाः, सर्पवेष्टिजन्मयोगाः, पितुः परोक्षे जन्मयोगाः, परजातजन्मयोगाः ।	१६	१५ होराः	१
		४	अरिष्टाध्यायः- आयुषां भेदाः, सद्योरिष्टयोगाः, पित्रादीनामरिष्टयोगाः, सगर्भायाः मरणम्, वर्षमध्ये मरणम् ।	१६	१५ होराः	१
		५	अन्यारिष्टयोगाः, अरिष्टभङ्गयोगाः, अल्पायुर्योगाः, मध्यमायु, अमितायुर्योगाः, युगान्तायुर्योगाश्च ।	१६	१५ होराः	१
		६	आन्तरिकमूल्याङ्कनम् १.आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् २.शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्चा ३.शिक्षणस्रोतस्सामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च ४.उपस्थितिः ७५% = ०१ अङ्कः ७६%-८०% = ०२ अङ्कौ ८१%-८५% = ०३ अङ्काः ८६%-९०% = ०४ अङ्काः ९१% तः अधिकम् = ०५ अङ्काः ।	अङ्काः ०५ अङ्काः ०५ अङ्काः ०५ अङ्काः ०५ २०	१५ होराः	१

सहायकपुस्तकानि

- जातकपारिजात – डॉ. हरिशंकर पाठक, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन
- जातकपारिजात – गोपेश कुमार ओझा, मोतीलाल बनारसीदास
- जातकपारिजात – डॉ. सत्येन्द्र मिश्र, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन

कक्षा - आचार्यः
विषयः - ज्योतिषम्
फलितज्योतिषम् (भाग-07)

सत्रम् : तृतीयम्

पत्रम् : चतुर्थम्

कूटाङ्कः	प्रश्नपत्र-क्रमाङ्कः	एककम्	पाठ्यग्रन्थः - सर्वार्थचिन्तामणिः	पूर्णाङ्कः	अवधि:	श्रेयोऽङ्कः
AC(J) -3.4	4		पाठ्यांशः- प्रथमाध्यायतः दशाफलाध्यायपर्यन्तम्	१००	१० होरा:	६
		१	तनु-धन-सहज-चतुर्थभावफलविचाराध्यायाः।	१६	१५ होरा:	१
		२	पञ्चम-षष्ठ-सप्तम-अष्टमभावफलविचाराध्यायाः।	१६	१५ होरा:	१
		३	नवम-दशमैकादशद्वादशभावविचारफलाध्यायाः।	१६	१५ होरा:	१
		४	सप्तम-अष्टम-नवम- दशमैकादशद्वादशभावविचारफलाध्यायाः।	१६	१५ होरा:	१
		५	अरिष्टभङ्गाध्यायः, दशाफलविचाराध्यायाः।	१६	१५ होरा:	१
		६	आन्तरिकमूल्याङ्कनम् १.आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् २.शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या ३.शिक्षणस्रोतस्सामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च ४.उपस्थितिः ७५% = ०१ अङ्कः ७६%-८०% = ०२ अङ्कौ ८१%-८५% = ०३ अङ्काः ८६%-९०% = ०४ अङ्काः ९१% तः अधिकम् = ०५ अङ्काः।	२०	१५ होरा:	१

सहायकपुस्तकानि

1. सर्वार्थचिन्तामणिः- डॉ. गुरुप्रसाद गौड, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
2. सर्वार्थचिन्तामणिः – महीधर शर्मा, खेमराज श्री कृष्णदास, बम्बई
3. सर्वार्थचिन्तामणिः – डॉ. सुरेश चन्द्र मिश्र, रणधीर प्रकाशन, हरिद्वार
4. सर्वार्थचिन्तामणिः – डॉ. सुरकान्त झा, चौखम्बा संस्कृत सीरीज ऑफिस, वाराणसी
5. सर्वार्थचिन्तामणिः – कृष्ण कुमार, एल्फा पब्लिकेशन, दिल्ली

कक्षा - आचार्यः
विषयः - ज्योतिषम्
फलितज्योतिषम् (भाग-08)

सत्रम् : तृतीयम्

पत्रम् : पञ्चमम्

कूटाङ्कः	प्रश्नपत्र-क्रमाङ्कः	एककम्	पाठ्यग्रन्थः - बृहत्पाराशरहोराशास्त्रम्	पूर्णाङ्कः	अवधिः	श्रेयोऽङ्कः
AC(J) -3.5	5		पाठ्यांशः- षोडशवर्गाध्यायतः विशेषनक्षत्रदशाध्यायपर्यन्तम्	१००	१० होरा:	६
		१	षोडशवर्गाध्यायः, वर्गविवेकाध्यायः, पदाध्यायः।	१६	१५ होरा:	१
		२	उपपदाध्यायः, अर्गलाध्यायः, कारकाध्यायः।	१६	१५ होरा:	१
		३	कारकांशफलाध्यायः, योगाकारकाध्यायः।	१६	१५ होरा:	१
		४	आयुर्दायाध्यायः मारकभेदाध्यायः।	१६	१५ होरा:	१
		५	दशाध्यायः, विशेषनक्षत्रदशाध्यायः।	१६	१५ होरा:	१
		६	आन्तरिकमूल्याङ्कनम् १.आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् २.शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्चा ३.शिक्षणस्रोतस्सामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च ४.उपस्थितिः $75\% = 01$ अङ्कः $76\%-80\% = 02$ अङ्कौ $81\%-85\% = 03$ अङ्काः $86\%-90\% = 04$ अङ्काः 91% तः अधिकम् = ०५ अङ्काः।	२० अङ्कः ०५ अङ्कः ०५ अङ्कः ०५ अङ्कः ०५	१५ होरा:	१

सहायकपुस्तकानि –

1. बृहत्पाराशरहोराशास्त्रम् – डॉ. पद्मनाभ मिश्र, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन
2. बृहत्पाराशरहोराशास्त्रम् - डॉ. सुरेश चन्द्र मिश्र, रंजन पब्लिकेशन्स, दिल्ली
3. बृहत्पाराशरहोराशास्त्रम् – आचार्य पं. सीताराम झा, मास्टर खिलाडी लाल संकटाप्रसाद
4. बृहत्पाराशरहोराशास्त्रम् – पं. ताराचन्द्र शास्त्री, खेमराज श्री कृष्णदास प्रकाशन, बम्बई
5. बृहत्पाराशरहोराशास्त्रम् – पं. गणेशदत्त पाठक, चौखम्बा संस्कृत संस्थान, वाराणसी
6. बृहत्पाराशरहोराशास्त्रम् – गिरिश चन्द्र शर्मा, सागर पब्लिकेशन, नई दिल्ली

कक्षा - आचार्यः
विषयः - ज्योतिषम्
सिद्धान्तज्योतिषम् (भाग-02)

सत्रम् : चतुर्थम्

पत्रम् : द्वितीयम्

कूटाङ्कः	प्रश्नपत्र-क्रमाङ्कः	एककम्	पाठ्यग्रन्थः - सूर्यसिद्धान्तः	पूर्णाङ्काः	अवधि:	श्रेयोऽङ्कः
AC(J) -4.2	2		पाठ्यांशः - चन्द्रग्रहणाधिकारतः समाप्तिपर्यन्तम्	१००	१० होराः	६
		१	चन्द्रग्रहणाधिकारः ।	१६	१५ होराः	१
		२	सूर्यग्रहणाधिकारः, छेद्यकाधिकारः ।	१६	१५ होराः	१
		३	ग्रहयुत्यधिकारः, भग्रहयुत्यधिकारः, उदयास्ताधिकारः ।	१६	१५ होराः	१
		४	चन्द्रशृङ्गोन्नत्यधिकारः, पाताधिकारः, भूगोलाध्यायः ।	१६	१५ होराः	१
		५	ज्यौतिषोपनिषदध्यायः, मानाध्यायः ।	१६	१५ होराः	१
	६	आन्तरिकमूल्याङ्कनम् १.आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् २.शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या ३.शिक्षणस्रोतस्सामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च ४.उपस्थितिः ७५% = ०१ अङ्कः ७६%-८०% = ०२ अङ्कौ ८१%-८५% = ०३ अङ्काः ८६%-९०% = ०४ अङ्काः ९१% तः अधिकम्= ०५ अङ्काः ।	अङ्काः ०५ अङ्काः ०५ अङ्काः ०५ अङ्काः ०५ २०	१५ होराः	१	

सहायकपुस्तकानि –

1. सूर्यसिद्धान्त – प्रो. रामचन्द्र पाण्डेय, चौखम्भा सुरभारती प्रकाशन
2. सूर्यसिद्धान्त – पं. सत्यदेव शर्मा, चौखम्भा सुरभारती प्रकाशन
3. सूर्यसिद्धान्त – पं. माधवप्रसाद पुरोहित, चौखम्भा सुरभारती प्रकाशन
4. सूर्यसिद्धान्त – म. म. सुधाकर द्विवेदी, सम्पूर्णनन्द संस्कृत विश्वविद्यालय

कक्षा - आचार्य:
विषय: - ज्योतिषम्
फलितज्योतिषम् (भाग-09)

सत्रम् : चतुर्थम्

पत्रम् : तृतीयम्

कूटाङ्कः	प्रश्नपत्र-क्रमांकः	एककम्	पाठ्यग्रन्थः - जातकपारिजातः	पूर्णाङ्कः	अवधि:	श्रेयोङ्कः
AC(J) -4.3	3		पाठ्यांशः - ५-७ एवं १० अध्यायाः	१००	१० होरा:	६
		१	आयुर्दायाध्यायः - निसर्गाद्यायुः कथनम्, निसर्गाद्युषो वर्षणी, पिण्डायुषः स्पष्टीकरणम्, आयुषो हरणम्, व्यादिहरणम्, क्रूरोदयहरणम्, षड्विधायुहरणम्, आयुषः स्पष्टीकरणम्, नानाजातीयमायुः, छिद्रप्रहा: ।	१६	१५ होरा:	१
		२	जातकभड्गाध्यायः - जातकभड्गपरिभाषा, राजभड्गाः, भिक्षुयोगः, रेकायोगाः, दरिद्रयोगः, प्रेष्ययोगः, अड्गहीनयोगाः, अन्यरोगयोगाः, रोगयोगानां वर्णनम् ।	१६	१५ होरा:	१
		३	राजयोगाध्यायः - राजयोगाः, राजाधिराजयोगाः, विविधाराजयोगभेदाः, पञ्चमहापुरुषयोगाः, चन्द्राधियोगः, लम्नाधियोगः, सुनफादियोगाः, शकटयोगः ।	१६	१५ होरा:	१
		४	गजकेसरीयोगः, अमलायोगः, वेशिवाशि-उभयचरीयोगाः, पर्वत-काहल-मालिका-चामर-शंख-भेरी-मृदृग-श्रीनाथ-लक्ष्मी-पारिजात-कलानिधि-अंशावतारादिराजयोगाः, नाभसयोगाः ।	१६	१५ होरा:	१
		५	अष्टकवर्गाध्यायः - ग्रहाणां शुभर्बिन्दुसंख्याः, ग्रहाणामष्टके वर्गाः, प्रस्ताराष्टकम्, त्रिकोणशोधनम्, एकाधिपत्यशोधनम्, अष्टकवर्गादायुः साधनम्, समुदायाष्टकवर्गः, योगवशादायुः प्रमाणम्, शुद्धाष्टकवर्गायिः, गणितागतायुषः पाकस्थितिः ।	१६	१५ होरा:	१
		६	आन्तरिकमूल्याङ्कनम् १.आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् २.शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्चा ३.शिक्षणस्रोतस्सामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च ४.उपस्थितिः ७५% = ०१ अङ्कः ७६%-८०% = ०२ अङ्कौ ८१%-८५% = ०३ अङ्काः ८६%-९०% = ०४ अङ्काः ९१% तः अधिकम् = ०५ अङ्काः ।	२०	१५ होरा:	१

सहायकपुस्तकानि –

1. जातकपारिजात – डॉ. हरिशंकर पाठक, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
  2. जातकपारिजात – गोपेश कुमार ओझा, मोतीलाल बनारसीदास, वाराणसी
  3. जातकपारिजात – डॉ. सत्येन्द्र मिश्र, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन
  4. जातकपारिजात – डॉ. सुरेश चन्द्र मिश्र, रंजन पब्लिशन, दिल्ली
  5. जातकपारिजात – श्री कपिलेश्वर शास्त्री, चौखम्बा संस्कृत संस्थान, वाराणसी

कक्षा - आचार्यः
विषयः - ज्योतिषम्
स्वरशास्त्रम् (भाग-02)

सत्रम् : चतुर्थम्

पत्रम् : चतुर्थम्

कूटाङ्कः	प्रश्नपत्र-क्रमाङ्कः	एककम्	पाठ्यग्रन्थः - पञ्चस्वराः	पूर्णाङ्काः	अवधिः	श्रेयोङ्कः
AC(J) -4.4	4		पाठ्यांशः- त्रिपताकिचक्रविचाराध्यायतः मृत्युयोगपर्यन्तम्	१००	१० होराः	६
		१	त्रिपताकिचक्रविचाराध्यायः- त्रिपताकिचक्रस्थापनम्, त्रिपताकिचक्रे अंकस्थापनम्, त्रिपताकिचक्रे ग्रहस्थापनम्, ग्रहाणां सौम्यक्रूरताकथनम्, दण्डेशानिर्णयः, शुभदण्डेशफलम्, अशुभदण्डेशफलम्, दिवादण्डेशानयनम्, रात्रिदण्डेशानयनम्।	१६	१५ होराः	१
		२	आयुदीयविचाराध्यायः- आयुदीयविचारः, वर्षेशविधिः, केतुपताकिचक्रनिर्माणम्, केतुपताक्यां वर्षफलविषयकं शुभाशुभत्वम्, अन्तर्दर्शानयनम्, प्रत्यन्तर्दर्शानयनम्, गुरुकुण्डलीनिर्माणम्, गुरुकुण्डल्यां शुभाशुभवर्षफलम्।	१६	१५ होराः	१
		३	पञ्चस्वराणां फलविचाराध्यायः- पञ्चस्वराणां क्रमः, पञ्चस्वराणां फलम्, तिथिनक्षत्रराशिफलम्।	१६	१५ होराः	१
		४	संवत्सरस्वरम्, संवत्सरस्वराणां फलानि, वर्षगणितसाधनम्, कर्मादिकाष्टसाधनम्, जलादिकाष्टसाधनम्।	१६	१५ होराः	१
		५	अरिष्टविचाराध्यायः- निधनस्य षोडशयोगाः, बालारिष्टविचारः, पितुररिष्टविचारः, पुंसीजन्मज्ञानम्, अङ्गभङ्गयोगः, काणयोगः, घातकयोगः, जलजन्तुसर्पेण च मृत्युयोगः।	१६	१५ होराः	१
		६	आन्तरिकमूल्याङ्कनम् १. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् २. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्चा ३. शिक्षणस्रोतस्सामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च ४. उपस्थितिः $75\% = ०१$ अङ्कः $76\%-80\% = ०२$ अङ्कौ $81\%-85\% = ०३$ अङ्काः $86\%-90\% = ०४$ अङ्काः ९१% तः अधिकम्= ०५ अङ्काः।	अङ्काः ०५ अङ्काः ०५ अङ्काः ०५ अङ्काः ०५	२०	१५ होराः

सहायकपुस्तकानि –

- पञ्चस्वराः – डॉ. सत्येन्द्र मिश्र, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
- पञ्चस्वराः – प्रो. नागेन्द्र पाण्डेय, वाराणसेय संस्कृत संस्थान, जगत गंज, वाराणसी
- शिवस्वरोदयः – अभय कात्यायन, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
- शिवस्वरोदयः – पं. मिहिर चन्द्र, खेमराज श्री कृष्णदास प्रकाशन, बम्बई
- सिद्ध विद्या स्वरोदयविज्ञान – योगीराज यशपाल, रणधीर प्रकाशन, हरिद्वार
- स्वरोदय के चार रत्न – बाबा अनुराग दास, रणधीर प्रकाशन, हरिद्वार

कक्षा - आचार्यः
विषयः - ज्योतिषम्
फलितज्योतिषम् (भाग-10)

सत्रम् : चतुर्थम्

पत्रम् : पञ्चमम्

कूटाङ्कः	प्रश्नपत्र- क्रमाङ्कः	एककम्	पाठ्यग्रन्थः - बृहत्पाराशरहोराशास्त्रम्	पूर्णाङ्काः	अवधि:	श्रेयोऽङ्कः
AC(J) -4.5	5		पाठ्यांशः- अष्टकवर्गाध्यायतः पूर्वजन्मशापद्योतनाध्यायपर्यन्तम्	१००	१० होराः	६
		१	अष्टकवर्गाध्यायः, त्रिकोणशोधनाध्यायायः, एकाधिपत्यशोधनाध्यायः।	१६	१५ होराः	१
		२	पिण्डसाधनाध्यायः, अष्टकवर्गफलाध्यायः, अष्टकवर्गायुर्दायाध्यायः।	१६	१५ होराः	१
		३	समुदायाष्टकवर्गफलाध्यायः, सुदर्शनचक्रफलाध्यायः, पञ्चमहापुरुषलक्षणाध्यायः।	१६	१५ होराः	१
		४	स्त्रीजातकाध्यायः, अंगलक्षणफलाध्यायः।	१६	१५ होराः	१
		५	तिलादिलाञ्छनफलाध्यायः, पूर्वजन्मशापद्योतनाध्यायः।	१६	१५ होराः	१
		६	आन्तरिकमूल्याङ्कनम् १.आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् २.शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या ३.शिक्षणस्रोतस्सामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च ४.उपस्थितिः ७५% = ०१ अङ्कः ७६%-८०% = ०२ अङ्कौ ८१%-८५% = ०३ अङ्काः ८६%-९०% = ०४ अङ्काः ९१% तः अधिकम् = ०५ अङ्काः।	अङ्काः ०५ अङ्काः ०५ अङ्काः ०५ अङ्काः ०५ २०	१५	१

सहायकपुस्तकानि –

1. बृहत्पाराशरहोराशास्त्रम् – डॉ. पद्मनाभ मिश्र, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
2. बृहत्पाराशरहोराशास्त्रम् - डॉ. सुरेश चन्द्र मिश्र, रंजन पब्लिकेशनस, दिल्ली
3. बृहत्पाराशरहोराशास्त्रम् – आचार्य पं. सीताराम झा, मास्टर खिलाडी लाल संकटाप्रसाद
4. बृहत्पाराशरहोराशास्त्रम् – पं. ताराचन्द्र शास्त्री, खेमराज श्री कृष्णदास प्रकाशन, बम्बई
5. बृहत्पाराशरहोराशास्त्रम् – पं. गणेशदत्त पाठक, चौखम्बा संस्कृत संस्थान, वाराणसी